

Sygn. akt II UK 273/16

POSTANOWIENIE

Dnia 23 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku E. S. następcy prawnego J. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 marca 2017 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 9 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek E. S. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 9 grudnia 2015 r. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. od wyroku Sądu Okręgowego w E. z dnia 3 marca 2015 r. zmieniającego decyzję organu rentowego z dnia 31 marca 2014 r. i przyznającego ubezpieczonemu J. S. prawo do emerytury od dnia 12 czerwca 2013 r.

W wyrokach sądów *meriti* przyjęto, że przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lipca 1959 r. w sprawie zatrudnienia młodocianych przy lekkich pracach sezonowych i dorywczych (Dz.U. Nr 45, poz. 277) oraz zgromadzony w sprawie materiał dowodowy dawały podstawy do przyjęcia, iż ubezpieczony w okresie zatrudnienia od 1 marca do 31 maja 1969 r. w lasach gromadzkich gminy S.

przy zalesianiu i utrzymywaniu zasobów leśnych wykonywał pracę, pozwalającą na uwzględnienie jej do stażu ubezpieczeniowego. Wobec powyższego, skoro ubezpieczony udowodnił 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych (24 lata, 10 miesięcy i 24 dni zaliczone przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji oraz trzy miesiące zaliczone w postępowaniu sądowym), to spełnił on wszystkie, konieczne do przyznania wcześniejszej emerytury warunki, określone w art. 32 w związku z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.).

Skargę kasacyjną od tego wyroku wniósł organ rentowy, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego uchylenie wraz z poprzedzającym go wyrokiem Sądu Okręgowego i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, w każdym przypadku o zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów dotychczasowego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego, a to: 1) art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez przyjęcie, że okres pracy ubezpieczonego od 1 marca do 31 maja 1969 r. stanowi okres składkowy, który umożliwia zaliczenie wskazanego okresu do ogólnego stażu pracy, 2) art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez przyznanie ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury i przyjęcie, że sporny okres pracy stanowi okres składkowy, który umożliwia zaliczenie go do ogólnego stażu pracy, 3) § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43) przez przyjęcie, że sporny okres pracy stanowi okres składkowy, który umożliwia zaliczenie wskazanego okresu do ogólnego stażu pracy ubezpieczonego.

Za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania przemawia występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, tj. „czy wykonywanie przez nieuczącego się młodocianego w wieku lat 15, z którym nie została zawarta umowa o pracę ani umowa o naukę zawodu ani umowa o przyuczenie do zawodu, pracy przy

porządkowaniu lasu i sadzeniu drzew (przy zalesianiu i utrzymywaniu zasobów leśnych) w lasach gromadzkich w okresie od dnia 1 marca 1969 r. do dnia 31 maja 1969 r. (12 tygodni) stanowi okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach (...), a tym samym czy okres ten może zostać zaliczony do ogólnego stażu pracy uprawniającego do nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych?”

W odpowiedzi na skargę kasacyjną następcą prawny ubezpieczonego żona E. S. wniosła o jej oddalenie i o zasądzenie od skarżącego na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów (pkt 2), jeżeli zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wykazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionej w tym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa,

w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51). Problem przedstawiony jako istotne zagadnienie prawne nie może też sprowadzać się do zwykłej wykładni i stosowania prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 marca 2009 r., III UK 90/08, LEX nr 707909; z dnia 8 września 2008 r., III UK 55/08, niepubl.) ani sprowadzać się do wątpliwości skarżącego odnośnie do prawidłowości rozstrzygnięcia jego indywidualnej sprawy. Zatem rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575).

Tymczasem przedstawione w skardze „zagadnienie prawne” jest pozorne, ponieważ w istocie sprowadza się do zwykłej wykładni prawa. Zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne - zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 r. Obowiązująca wówczas ustawa z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczania do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz.U. Nr 45, poz. 226 ze zm.) wymagała formy pisemnej dla zawarcia umowy pomiędzy zakładem pracy a młodocianym pracownikiem, będącym uczniem szkoły zawodowej, bądź w czasie odbywania praktycznej nauki zawodu w

zakładach pracy (na podstawie umów zawartych przez szkoły z zakładami pracy) czy zatrudnionym przez zakład pracy w celu przyuczenia do zawodu, która określała wzajemne prawa i obowiązki stron. W stosunku do tych młodocianych dla wykazania, że dany okres stanowi okres składkowy, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, konieczne jest wykazanie, że młodocianego wiązała z zakładem pracy stosowna umowa, co może być wykazane za pomocą dokumentu bądź ustaleń, że faktycznie wykonywał on zatrudnienie w warunkach określonych w tej ustawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2016 r., I UK 256/15, LEX nr 2093747).

Natomiast odnośnie do młodocianych wykonujących prace sezonowe i dorywcze obowiązywało wówczas rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 lipca 1959 r. w sprawie zatrudnienia młodocianych przy lekkich pracach sezonowych i dorywczych (Dz.U. z 1959 r., Nr 45, poz. 277). Warunkiem zatrudniania młodocianych przy pracach wymienionych w załączniku do rozporządzenia - w tym przy wymienionym pod poz. 23 ręcznym sadzeniu lasu - jest przestrzeganie granicy wieku, czasu pracy oraz okresów zatrudniania określonych w załączniku do rozporządzenia, jak również wyznaczenia przez kierownictwo zakładu pracy doświadczonego pracownika znającego przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy w celu kierowania pracą młodocianych, roztoczenia nad nimi starannej opieki w czasie pracy, a także sprawowania nadzoru nad warunkami ich pracy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przestrzegania przepisów rozporządzenia. W rozporządzeniu tym nie ma natomiast regulacji nakładającej obowiązek zawierania umów z młodocianym zatrudnionym przy pracach sezonowych. W konsekwencji wątpliwości skarżącego można wyjaśnić w drodze prostego zastosowania przepisów powołanego rozporządzenia i dlatego zagadnienie przedstawione w skardze nie wymaga odpowiedzi. Należy również zauważyć, że ubezpieczonemu J. S. do wymaganych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, poza uznanym przez organ rentowy okresem, brakowało jedynie 1 miesiąc i 6 dni. Stąd przy przyjęciu ograniczenia okresu zatrudnienia przy ręcznym sadzeniu lasu do 8 tygodni, zgodnie z poz. 23 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lipca 1959 r. w sprawie zatrudnienia młodocianych przy lekkich

pracach sezonowych i dorywczych, ubezpieczony i tak osiągnął wymagany art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ogólny staż pracy.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy oddalił wniosek następcy prawnego ubezpieczonego E. S. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, tj. kosztów związanych ze sporządzeniem i wniesieniem odpowiedzi na skargę kasacyjną. Złożona odpowiedź na skargę kasacyjną nie odnosi się bowiem do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania, zatem okazała się nieprzydatna na tym etapie postępowania. Koszty odpowiedzi na skargę kasacyjną, w której nie wskazano argumentów dotyczących przyczyn kasacyjnych (art. 398⁹ § 1 k.p.c.), uzasadniających odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie mogą być uznane - w razie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania - za koszty celowej obrony w rozumieniu art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, OSNC 2015 nr 7-8 poz. 91 czy z dnia 13 stycznia 2015 r., V CSK 353/14, LEX nr 1628961).